Број 99. У Новом Саду у суботу 7. (20.) маја 1911. Година XLVI

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«,

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Тајни уговор између Аустроугарске и Русије.

I.

Још пре две године изашла је на руском језику књига под насловом: „Босфор и Дарданеле“. Ту је књигу написао директор петроградског архива Горјаинов. У тој књизи говори се не само о руској политици у погледу Босфора и Дарданела, него и о свему другом што стоји с тим у вези. И у тој књизи је Горјаинов изнео многе цитате из тајних, донде непознатих докумен та.

Та је књига изашла сад и на француском језику и тим поводом је професор бечког универзитета Фурнијер написао у „Новој Слободној Преси“ подлистак под насловом: Рајхштат и Будимпешта. Говори о уговорима, који су склопљени између Русије и Аустроугарске у Рајхштату 1876. године и у Будимпешти 1877. године.

Фурнијер вели, да су му познати документи, који се односе на ту ствар, и он покушава да исправи Горјаинова. Иако се може претпоставити, да је Горјаинов приказао целу ствар са руског гледишта, а да Фурнијер истиче јаче, но што треба, аустроугарско гледиште, ипак вреди забележити ту борбу руског и аустроугарског историчара, јер и један и други износе многе непознате и мање познате ствари у главноме једнаке, а разилазе се само у појединостима.

Ево шта вели у главноме Фурнијер: — Кад је гроф Јулије Андраши 1871. године преузео министарство спољних послова, било му је тешко да заборави на 1848. годину и да се доближи Русији. Но претходник Андрашијев Бајст обратио се био већ 1867. године у Русију јер је хтео да се свети Прусији због Кенигсгреца, и уверавао је Русију, да ће јој бити на руци ако жели да постигне што у питању Босфора и Дарданела. Но доцније, кад су се састали Вилхелм I. и Фрања Јосиф, добио је Андраши миг, да се окане политике, која негује пријатељство са Турском, него нека гледа да се доближи Русији, а Немачка ће га у томе помоћи.

Но у оно време није хтео Андраши ни да чује о задобивању Босне и Херцеговине. Тај план, да се задобије Босна и Херцеговина, поникао је у високим војним круговима монархије, и 1872. године ухватио је тамо тако јака корена, да је гроф Андраши дошао у озбиљан сукоб са војничком странком.

Али је Андраши попустио, кад је аустроугарски владар стао уз војничку странку и изјавио жељу, да се губитци у земљама, које је монархија имала, надокнаде заузимањем Босне и Херцеговине. Штавише, кад је Турска ушла са Србијом и Црном Гором у рат, онда је Андраши имао још много шири програм, како ће у споразуму са Русијом да прошири уплив аустријског уплива на Балкану. (Фурнијер пише: аустријске политике, а не аустроугарске политике).

У таквом расположају отпратио је Андрапи свога владара у Рајхштат. После разговора са руским канцеларом Горчаковом, (који је разговор трајао неколико сати), склопљен је 8. јула (по новом) 1876. године усмен споразум, који је на брзу руку забележен, јер је цар још истог дана отпутовао.

О томе споразуму забележио је Горјаинов ово: Ако у рату између Турске и Србије и Црне Горе победи Турска, Аустроугарска и Русија радиће на томе, да Србија и Црна Гора не изгубе ништа од свога земљишта. Но ако Турска буде побеђена, онда ће Србија добити некоје округе у Босни (на Дрини), а Црна Гора ће добити Херцеговину. Али ни на који начин не сме се створити на земљишту Турске велика словенска држава. Аустрија би том приликом добила такозвану „Турску Хрватску“ и још неке граничне срезове у Босни. Русија пак да добије Бесарабију, а осим тога да се може заокружити према Црноме Мору и азијској Турској, а нарочито да добије пристаниште Батум. Ако се Турска потпуно распадне у Европи, онда да постану Бугарска, Румелија и Албанија аутономне, Епир и Тесалија да добије Грчка, а Цариград са својом околином да се прогласи за слободно пристаниште.

Тако представља Горјаинов основе погодбе у Рајхштату. А Фурнијер примећује ово: Ја не могу изјавити, да се ови наводи Горјаинова у свему слажу. Јер прво не стоји, да је у Рајхштату цела Херцеговина досуђена Црној Гори. Њојзи је досуђен само један пограничан део (Фурнијер наводи француски израз: une partie adjacente). И француски преводилац исправио је Горјаинова у том правцу. Али, вели Фурнијер, француски преводилац није исправио и друге нетачности руског оригинала.

Фурнијер тврди, да Аустрија према оној погодби, није требала да добије само „Турску Хрватску“ и пограничне округе, него су Србија и Црна Гора требале да добију само некоје пограничне крајеве, а Аустрија онај рест (le rest). Даље није тачно, да је Русија требала да добије Батум. Била је реч само о томе, да се заокружи према Црноме Мору и азијској Турској.

Но има нечега, што није забележио Горјаинов, вели Фурнијер. Било је уређено, ако се Турска у Европи сасвим распадне, онда да добије Црна Гора пристаниште на Јадранском Мору, а на истоку да се прошири до реке Лима, докле би се проширила и Србија. Према томе Горјаинов не износи сасвим тачно оно, у чему су се Аустроугарска и Русија погодиле у Рајхштату. А он то исправља зато, што су се на основу споразума у Рајхштату водили доцније преговори у Будимпешти.

Но о тим преговорима у Будимпешти у другом чланку. Овде бележимо само то, да у главном Горјаинов и Фурнијер једнако представљају ствар: како је било у Рајхштату између Русије и Аустроугарске 1876. године.

ПОДЛИСТАК.

Цртице из живота Стојана Ковачевића.

— Према причању Ристе И. Иванишевића*). —

1. Како је Стојан допао тамнице и побегао из ње.

Стојан Ковачевић родио се у Гацку у селу Срђевићима. Као младић заједно са рођаком Петком ускочио је у Црну Гору. Саставивши чету од самих Херцеговаца, око 30 друга, стану четовати по Херцеговини; где се год показао какав зликовац да је народу чинио насиља, они су или њега убили, или му кућу запалили, или дигли му стоку. Тако их је кротио, да су се многи били побољшали и мање зулума чинили. Прелазио је са четом до Романије и тамо су мучитеље народа кротили. Стојан је био један од најпрвих јунака, међу првима први, није било боја, где Стојан није први посекао главу, заузео кланац, позицију, а уза њ су се и други показивали.

После мира и уговора између Турске и Црне Горе неста четовања, те се Петко и Стојан и други ускоци склоне у пусте Рудине, те би одатле упадали са четом у Херцеговину. Турске су власти биле наместиле пандуре од Херцеговаца и њихових вођа, те су примали плату и чували границу према Црној Гори, а то су племе Зупци са Суторином, племе Бањани, племе Бољци, племе Пива, племена око Никшића и Црквице. Како су ускоци преко ових племена прелазили са четом, то је било тешко турској власти, те су гледали да свакако убију или да ухвате Петка и Стојана, те како су пусте Рудине најближе Никшића, нађу Турци Јакшу Иброва Делибашића, црногорског официра из Каменска, који је био Петков кум, те га пот плате, да уходи, где је Петко и Стојан. Овај наведе Турке, један баталион редовне војске и толико Никшића, те обноћ опколе и затеку на спавању, па Петка ухвате и младу децу му, а Стојан побегне и остали. Петка доведу у Мостар, те га након године обесе у Мостару.

До једно четири године бањански јузбаша Ћетко Пејовић, прозвани Магарица, ухвати Стојана у Бањанима и преда га Турцима из Билеће код манастира Косирева, те га Турци доведу у Мостар и окују у пранге, које су биле најтеже, и затворе га у кулу покрај Старог Моста, овде су затварани највећи крвници и зликовци, — одавде су га водили на суд и испитивали и вазда је око њега било, кад су га водили, по десет до петнаест заптија с пушкама. У истој кули била су два Арнаутина, који су били зликовци па се онај један чувени Арнаутин са Стојаном побратими, и одмах су се договорили, како ће побећи.

Иза неког времена дође са Цетиња министар Станко Радоњић и перјаник Новица Вукотић. Овај је човек био јако виђен, имао је лепе хаљине и лепо оружје, велики нож вас у срми а тако и леденице. Станко је ишао руском консулу, те је преко консула радио да пусте Стојана. Новица би се љутио на њ, рекао би: „Мени ови нечесови Радоњић све с консулом и пашом журу муру“ — сигурно су говорили француски, — „што им не рекне: пушћите га, ако не ћете, ми ћемо пушћат чете, те ће вам доста зла починити“. Радоњић је био у Мостару једно два до три месеца.

Ови Арбанаси, што су били у хапсу, имали су аскеру својих земљака и сваки су дан долазили на ћуприју, па су се разговарали арнаутски, те сам послије дознао, да су ови аскери купили турпију и однели је покрај Неретве, где силазе хапси по воду ниже Старе ћуприје, где утиче Радобоља у Неретву, и покрију турпију камењем, а кад оду на воду са бурилима, онај Арнаутин нађе ону турпију и метне је у недра, унесе је у кулу, те њоме претару оне клинце, где су заковане пранге и тако се ослободе сви гвожђа. Припремили су били по биљу, сваки а запретили су међу собом, ако ико изда, да ће га убити и закуну се сви, да се неће издати, а било их је доста, двадесет до тридесет људи, и једног вечера у сат ноћу зову заптију, кључара, да узме за један грош меда, јер да се онај Арнаут веома разболео; кључар отвори, а они спремни, у сваког по биља у руци, и чим је отворио заптија, зас, га шаком луга у очи, овај се забави о себи, а они сви један за другим а пред њима Стојан и онај му побратим Арнаут, и на ону страну окрену преко Оручевића ћуприје, те испод Хума уз Бутумов гај, па уз Хум и даље.

Чу се у граду, да је побегао Стојан. Скочише Турци и војска, те полети по Хуму са фењерима, а полети са стражом на сваки газ, гдје се може газити Неретва, те полете коњаници

*) Недавно је умр'о у Никшићу (Црна Гора) славни српски јунак Стојан Ковачевић, о чијем смо животу и раду већ проговорили опширније. Овде доносимо по мостарском „Раду“ неке занимљивости из Стојановог живота. Ур.

Нови Сад, 7. маја.

„Школски Гласник“ и нацрт за нову школску уредбу. Познати штребер и саможивац, што га зову Ђука Михајловић, налази се у врло незгодном положају. Обећавао је учитељству куле и градове, ако с њиме пређе у подрепашку странку, а кад је дошло време да се делима откупи, Ђука узмиче и напушта учитељске захтеве, (главно је њему, да је он члан школског савета и да његова жена остане учитељица у првом разреду!) У 8. броју „Школског Гласника“ пише Ђука Михајловић, да „Застава“ шири гласове, као да ће саборски одбор прекројити нацрт школског савета, и изоставити најглавније захтеве учитељске, па одмах додаје, како то не би смело бити. Уједно пориче, да је он поручио учитељима, да ће и даље морати да поје Али ако коза лаже, рог не лаже. Ђука се не може извући из шкрипа, јер дела говоре против њега. Српском народном црквеном сабору није поднесен предлог школског савета за нову школску уредбу, али је поднесен предлог саборског одбора (бр. 3017|729 из 1911.), у коме предлогу §. 90. гласи овако: „Учитељ је дужан са својим ученицима полазити јавна богослужења и вршити појачку дужност“. У предлогу саборског одбора нема ни спомена о каквом стручном одсеку епарх. школског одбора и школског савета, него ће се у епархијски школски одбор од 6 чланова бирати два учитеља, а у школски савет од 6 чланова бирају се два наставника подручних школа (дакле не мора бити ниједан учитељ основне школе). Избор ће обавити епархијска скупштина и сабор, а не учитељи сами Ђука се позива дакле на нацрт школског савета, који је прекројен, а кад је био прекројен, онда се из Ђукиних кругова пронела вест, да ће учитељи и даље морати да поје. Дакле „Застава“ није ширила вести, него изнела истину, коју Ђука крије. А Ђука крије од учитељства и то, да се ни у нацрту школског савета не предлажу веће плате за учитеље од оних, које су прописане 27. зак. чл. из 1907. Школски савет није предложио дакле оне плате, које се налазе у Ђукином нацрту (4400 круна осим награде за појање и пофторну школу), него оно, што учитељи у Угарској већ имају. Исте таке плате предлаже и саборски одбор. — Зашто „Школски Гласник“ не изнесе нацрт школског савета? Не измишљавамо ми, него Ђука износи оно, што не стоји. да би учитељство и даље могао обмањивати. Бајаги, учитељство чека да нацрт школске уредбе изађе пред сабор онако, како га је предложио школски савет. Дуго ће чекати, јер га је саборски одбор већ одбацио и поднео сабору свој предлог, а Ђука зато и даље седи у школском савету и прогања учитеље који имају своје слободно уверење! Ни добивени шамар му не смета, јер њему никад није било до учитељских него само до својих личних интереса. Ми смо му скинули образину, а учитељство ће му већ судити.

Политички преглед.

Одбранбени закон.

Као што бечки „Фремденблат“ дознаје, краљ је прекјуче приликом аудијенције угарског министра-председника Куена Хедерварија и аустроугарског домобранског министра Георгија дао претходну потврду законским предлозима о одбранбеној реформи и војничком казненом поступку. Уједно је дао дозволу, да се ти законски предлози изнесу пред саборе. По том извештају, угарска ће влада све те законске предлоге подастрти угарском сабору сада у недељу, а аустријска ће их влада са опширним образложењем саопћити у званичном листу. Када ће пак угарски сабор почети расправљати те законске предлоге, не може се тачно утврдити, али може лако бити, да то буде тек на јесен. Но било ма кад, расправа ће та бити врло бурна, и опозиција у угарском сабору ће се удружити у борби против тих законских предлога. — Јуче је код краља био у аудијенцији угарски домобрански министар Хазаји, и то у ствари тих законских предлога, а данас ће ићи краљу поново министар-председник Куен, такође у тој ствари.

Угарски сабор.

Јуче је у угарском сабору завршена и подробна расправа прорачуна за министарство трговине и прорачун је изгласан. Пре гласања је говорио привремени министар трговине министар финансија Лукач и изјавио је, да се министарство трговине због искрслих тешкоћа неће раздвајати на министарство трговине и министарство железница, као што је било у плану. У политичким круговима говоре, да ће за министра трговине ускоро бити именован гроф Марко Викенбург, некадањи државни тајник у министарству трговине. — Када је прорачун министарства трговине усвојен, отпочела је расправа о прорачуну министарства богоштовља и јавне наставе. После известиоца Ернеста Камерера узео је реч министар просвете гроф Јован Зичи. У подужем свом говору обележио је начела, којих ће да се придржава у своме раду, и изнео је програм свога рада. Како је култура највећа снага народа, то она мора бити посве народна Настојаваће да очува превласт мађарштине, учврстиће основ демократском напретку, чији правац мора бити мађарски и хришћански. Главно начело његовој политици је: да омогући свакој оној снази слободан развитак, која помаже народни (читај: мађарског народа) напредак и који стоји на моралном основу. Говорећи о појединостима, изјавио је, да је он у ствари умножавања свеучилишта присталица потпуних свеучилишта (са четири факултета). Обећао је, да ће створити католичку автономију. Да би се повећала спрема омладине, која се спрема за судачку и управну струку, завешће још један испит из позитивних наставних предмета у шестом полугодишту. Настојаваће, да смањи број ученика на средњим школама и да стане на пут оптерећивању ученика на тим школама. Из све снаге радиће, да што јаче умножи народне основне школе, а ако му то не пође за руком, одступиће. Из све снаге ће настојати да очува мир међу вероисповестима, али ће се из све снаге и борити против оног деструктивог правца, коме је сврха да изазове преврат у друштву, који на пољу наука приређује душевне оргије и не познаје историјска права. Тај морални нихилизам гониће свим силама. — Расправа о прорачуну овог министарства биће дуга, трајаће недељама и биће врло жестока, јер су либерална и реакционарна група одабрале ту расправу да деле мегдан међусобно.

Мир у Мексици.

Из Њујорка јављају, да је прекјуче мексиканска влада коначно решила, да по оставци председника Дијаза управу преда у руке министру спољни послова Де ла Бари и усташком вођи Мадеру. Так је до избора новог председника образовано управо заједничко председништво владино-усташко. То значи потпуно измирење између владе и усташа, а уједно и победу усташку. Ратовање ће се обуставити у читавој земљи; усташи су постигли што су хтели. Ратни трошкови и једних и других исплатиће се из државне благајнице.

Догађаји у Мароку.

Француски војни министар добио је извештај од генерала Моанира, да је и треће одељење француске војске прекјуче прешло преко реке Бехта, и да ће француска војска можда већ и данас или сутра стићи под зидине Феза. То је већ и јако потребно, јер је онима у Фезу догорело већ до ноката. Маркиз Сегоњак јавио је париском листу „Еко де Пари“, да су побуњена мароканска племена заузела већ стару варош Фез. Ако је то истина, онда је положај у Фезу већ очајан и потребна му је брза помоћ.

Сличице са сабора.

Сувише је тешка осуда.

У јучерашњој саборској седници приказан је и узет на знање рад последње епархијске скупштине бачке. Известилац одбора за предлоге није могао, а да не каже да је осуда бачке епархијске скупштине против нацрта за нову школску уредбу била и сувише тешка.... Нема сумње, да је била сувише тешка, јер је под теретом те осуде Ђукин нацрт за нову школску уредбу потпуно размрскан. Јадни Ђука, баш се обрука!

Кулски вашар у сабору.

Пошто немају преча посла, самосталци су предузели решавање разних молби. Већина молби уступљена је саборском одбору, да их реши, а неке су враћене да се поткрепе доказима. Приметило се, да се ту износе на решавање ствари без потребних списа. Решава се дакле напамет! Христифор Свирчевић био је услед тога принуђен да поучи самосталске известиоце, како ваља уредно званичити. Међутим док су се ове ствари решавале била је у сабору ларма — као на кулском вашару... Самосталска већина није слушала шта говори њихов известилац. — Тек кад је дошла на дневни ред ствар Лотићевих доплатака, онда су се господа пробудила, а нарочито подрепаши и алмажани, па су држали здравице Љупку Лотићу. Међутим леп број угледнијих самосталаца није се повео за подрепашима, па нису вољни били да терете народне фондове за љубав Љупку Лотићу. Др. Петар Белобрк тражио је, да се ствар Љупка Лотића уступи одбору за предлоге, јер су фондови преоптерећени, па нека се види: може ли се дати оно, што Љупко тражи? Кад се нема новаца за школе, још се мање има за награде Лотићу, Механџићу и сличнима. Дошло је до гласања. Са 24 против 23 гласа одобрена су Љупку Лотићу три петогодишња доплатка, дакле

Старој Габели и онамо до границе Вида, да онуд не би побегли; неко им рекао: ено их у кукурузу, и пуцали су у кукуруз. Стојан издуши у Блато па се сакрије у кукуруз и ту су дановали. Другу ноћ пођу Бротњу, све између самијех католика, који су их лепо дочекали, дали им оружја, хране и обуће, и оду до Дувна. Отуд се врну и дођу у планину Чабуљу колиби Трипе Бојанића. Трипо их лепо прими, нахрани, спреми брашеницу за пута, а Трипина жена пред њима и доведе их у Бућиће до у братство Ћорића.

Кад је прошло једно десет дана од бегства Стојанова, дође брзојав са Цетиња перјанику Новици. да иде на Цетиње. Отишао је преко Метковића, а пратио га је руски кавaз Ристо Миљевић. Кад видеше Турци, да оде перјаник, рекоше: „Ово је бели Стојан тамо већ дошо!“ и тако дигоше страже са газова и све се врати у Мостар и смири.

Пошто су дошли у Бућиће, Ћорићи их лепо приме и угосте, а Вукан Ћорић, који је и сад жив иде к Неретви, да уходи, има ли ико на стражи у Салаковцу и никог није видио. Чувши, да су отишли у Мостар, врати се кући и каза им: они пођу, а Вукан пред њима, те на газ и преведе их преко Неретве на цесту здраве Стојан се прекрсти и рекне: „Фала Богу, сад сам се спас'о, одавлен знам свако мјесто и камен“, те опет Вукан пред њима, а они за њим кроз дубраву више Жељуше, те на Потоке и уз Пиштете до горње чатрње. Ту врате Вукана захваливши му, а отолен Стојан напред на Зијемље, па се сврати у Мехмеда Абазе Овај их лепо прими, нахрани. обује и да им оружја и фишека, испече им брава, напече хљеба, наметну им у торбе и пође преко Зијемаљског поља и преко планине Губавца пријеђу у Невесиње, па преко Невесињског поља, испод саме Касабе, на Лукавац у Бабу планину. Ту остану дан два и отпочину, а отолен пређу преко Меке Груде и пређу преко границе у Црну Гору, ту се ижљубе и оде сваки на своју страну, а Стојан остане у Црној Гори.

2. Како је Стојан за вазда оставио Херцеговину.

Кад је плануо у Херцеговини устанак, Стојан се одмах међу првима јавио и био је у свима бојевима и свагдје се одликовао. Кад је дошла окупација, он се вратио у своје село са женом и децом, и долазио је у Мостар онако под оружјем и токама и лепо је био примљен. Био је неколико дана у Мостару, те је отишао кући у Гацко. Кад је дошао једном у Метохију, командант војничку, не знам кога је био чина, затражи да преда оружје. Онај није попустио, те су му одузели оружје. Ово је убило Стојана и гледао је, како ће се осветити. У то дође 1882. година. Стојан једва дочека, скупи чету, те дочекај солдате, разбиј пошту и однеси новце, па је са четом био по Херцеговини све док се умирило и онда се склонио у Црну Гору и књаз му дао кућу и земљу у Никшићу и неку малу плату, гдје га је ето и смрт нашла.

600 круна годишње. За Белобрков предлог гласали су и самосталци Мил. Будисављевић, Ј. Орешчанин, Мил. Јакшић, Борота и т. д.

Шта се ради на сабору?

У јучерашњој саборској седници поднесен је извештај, да су рачуни средишње благајнице српских манастира поново састављени (да би се што мање чистог прихода показало) и да је тителска црквена скупштина због новосадског ђубрета изјавила неповерење Тапавици. Расправљане су ове молбе: Парохија Млака моли оцеплење од Кленовца, Никола Ђурковић из Ирига моли дозволу да трампи своје земљиште са земљиштем манастира Хопова (позват саборски одбор да поднесе списе), Гавра Радојковић и другови из Товаришева туже се због спровађања истраге (уступљено саборском одбору), др. Милош Ђорђевић предлаже намештање стручних званичника код већих црквених општина (уступљено саборском одбору). Црквеној општини у Новом Сентивану дозвољено је, да веро-законски принос плати до краја ове године. Молба епархијског школског одбора будимског за припомоћ од 24.000 круна ради оправке школских зграда уступљена је саборском одбору на проучење. Узета је на знање одлука бившег саборског одбора, којом је бивши фондовски чиновник Брановачки одбијен с молбом за пензију. Молба Марије Прохе за погребне трошкове архимандрита Корнелија Живковића одбијена је, исто тако и молба Павла Вукићевића из Сомбора ради посмртне отправнине иза пок. Николе Ђ. Вукићевића, пошто и сам признаје да нема права на ту отправнину. Молба батињске и арадгајске општине ради припомоћи за школу уступљена је саборском одбору а молба фенлачке општине у истој ствари одбору, за предлоге. И молба црквене општине у Вргинмосту за припомоћ ради оправке цркве уступљена је саборском одбору. И после таког „тешког рада“ саборска већина је тражила и добила одмор од четврт сата. Даље се није могло ни радити, јер је известилац верификационог одбора отишао кући.

Никола Петровић и — самосталци.

У Карловце је стигао на сабор и Никола Петровић, бивши куеновац, бивши самосталац и подмлађени куеновац, који је зимус напустио самосталну странку. Због тога му је „Србобран“ очитао буквицу. Но то није ништа сметало, да Никола Петровић на српском народном црквеном сабору буде члан самосталског клуба, па је с тога и ушао у самосталски клуб. Самосталски је клуб примио у своја објатија куеновце као што су Илија Ивачковић, Жарко Стакић, др Милош Ђорђевић, Марко Богдан, Евген Думча, прота Недељковић, Младен Пилић, Мих. Пандуровић, Миладин Свињарев, Цока Тапавица, прота Борота, Никола Петровић, др. Сава Путник, Шандор Поповић, Душан Поповић и т. д Као што видите добра, трећина самосталског клуба су чистокрвни куеновци.

Једно признање.

Кад се водила расправа о српским вишим девојачким школама, онда је радикал Христифор Свирчевић замерио самосталцима, што су манастирске земље издали под закуп богаташима у великим комадима. Да се земља издала парцелирано, било би више прихода, па не бисмо морали школе да затварамо. Радослав Марковић је бранио самосталски саборски одбор, што је овако поступао. Он признаје, да би било више прихода кад би се земља издавала под закуп у мањим парцелама, али би ослабила. Не би земља ослабила, да је издата и у мањим парцелама под закуп на више година, јер би се онда добро и обрађивала, него то је празан изговор поп-Рацков. Сад морају самосталци да укидају школе зато, што су манастирске земље издали јефтино под закуп. Да је земља манастира Крушедола издата под закуп по ону цену, по коју је савез земљ. задруга сада издаје у подзакуп, добили би народни фондови бар још 40 хиљада круна годишње, а то би доста било за издржавање српских виших девојачких школа. Тај вишак добиће савез на своје управне трошкове и хасну, а да је земља издата непосредно у мањим парцелама, добили би тај вишак народни фондови, па би било новаца и за школе.

Како се Буде избрбљао?

Познато је, да Буде Будисављевић води прву реч у оној самосталској котерији, која шири лажи и клевете против радикала. То му је пре два дана доказао у сабору поп Милан Младеновић из Лаћарка. Том приликом је морао Буде признати и то, да је на основу писања чивутског листа „Пестер Лојда“ и извештаја Палчике Јовановића ширио клевете против радикала, да су оштетили фондове. Међутим кад је била реч о вишим девојачким школама, Буде је доказивао, да је клерикални фонд у дефициту већ од 1903. године због тога, што мора да сноси велике терете за школе: богословију, гимназије, више девојачке школе и т. д. Буде је израчунао, да је тај дефицит клерикалног школског фонда до краја 1909. године изнео 254.000 круна — а прећутао је, *да је и 1910. године било дефицита преко 15.000 круна.* Прошле године је говорио, да су радикали том свотом оштетили народне фондове. Само што су у лажи кратке ноге, па се брзо ухвати. Народ се већ уверио, да самосталци свесно лажу и шире клевете, па им не верује.

Вести из места и са стране.

Са калуђерске скупштине.

Као што је познато, самосталски саборски одбор даје годишње 3000 круна из народних фондова калуђерском удружењу зато, да имају на трошкове око састављања и одашиљања којекаквих утока на министарство против манастирске уредбе, те да тако оствари калуђерску најтоплију жељу, да се манастирској уредби стане за врат, а калуђерима опет да се поврати старо „газдовање“. У четвртак су се опет искупили калуђери у Карловцима, да већају о свом „чемерном стању“ и пошто просечно сваки калуђер стаје 6000 круна народног новца, од чега кукавци једва могу сува леба и ладне воде да имају, то су решили, да се обрате представком на самосталско-алмажанско-либерално-подрепашку већину саборску, да им одобри онакав прорачун, какав су они саставили. И тада би Српство било спасено и манастири би наново пропевали. Самосталци пак добили би у њима старе искрене савезнике. А српска просвета? Ах, маните је!... Где је реч о калуђерима, ту не може бити речи о просвети.

Умало нисам заборавио и ово да вам јавим: Када су калуђери улазили у своју скупштину, у једном се појави „Слаткача“ са једним омањим добро урађеним калуђером. Веле, да је дошла, да их бодри на истрајну борбу, те им је обећала и своју помоћ. Архимандрит Видицки јако се намрштио кад ју је видио. А „учени“ Анатолије укорео је тога добро урађеног калуђера, што се на сокаку саветује са „Слаткачом“, јер — вели Анатолије — у оваком озбиљном послу и „Фина“ је морала остати код куће.

Несрећа на Палићу.

Прошлог уторника по подне возили се на чамцу по Палићу Јосиф Хофман суботички лекарник, Хенрик Винерт и Александар Харингач, ученици IV. разреда суботичке грађанске школе и једно мало ђаче из Новог Сада. Изненадно дуне олуј и понесе чамац. Харингач устане да нешто поправи на чамцу, кад га олуј докопа и превали у језеро. Сви који су били у чамцу поскачу одмах за њим, да га спасу, па скочи и оно мало ђаче. Али вода Харингача више није избацила на површину. Међутим се почну давити и ђаче и Викерт. Но малог ђака спасе лекарник Хофман, а Викерта судски чиновник Бела Будановић, који је туда пролазио на чуну. Несрећном Харингачу било је 16 година.

Политичка провала на Реци.

У варошком и управничком звању на Реци нашли су јуче из јутра обијене столове за писање многих виших чиновника. Обијање је извршено великим маказама, што су стајале на чиновничким столовима. Сви списи по столовима су испретурани. У столу речког гувернера Викенбурга било је и папира од вредности, али није ни један однесен. Из тога изводе, да је провала политичке природе и да су провалници хтели да макну какав званичан спис. Опће је мишљење, да су хтели да украду изборне списе о избору варошких представника, који је обављен ових дана Дан пре провале у вече била је навалила једна маса људи у општинску кућу, и хтела је из руку изборног председника да отме гласанице. И по томе догађају суде, да су провалници тражили изборне списе. Са Реке јављају, да је полиција већ ушла у траг провалницима, и говори се, да ће доћи до сензационих открића и хапшења.

Страховита несрећа.

Како јављају са Реке, страховита се несрећа догодила у Волоском. У уторак око 7 сати у вече, послао је Волоско-опатијски пристанишни капетан Густав Верош двоје деце, да однесу стаклену боцу бензина из луке у његов стан, који се налази у Волоском. Кад су деца донела ту боцу, која је имала до 25 литара, до других степеница, које воде од мора према котарској болничкој благајни, случајно су је разбили, те оставили боцу и разливени бензин на месту и од страха побегли. Несрећа је хтела, да управо у то доба прође онуда финансијални надстражар Степанда Семенич, из Јесеница (у Крањској), са своје 2 деце 5-годишњом Емом и $2^1/_2$-годишњом Олгицом. Семенич је баш на оном месту, где је био разливен бензин, запалио цигарету и бацио је запаљену жигицу на земљу, не знајући да је тамо разливен бензин. Наједном је сав бензин планув, а пламен је био тако огроман, да је обухватио оца и двоје деце, те их претворио у грдну запаљену бакљу. Људи, који се налазили у близини, видећи страшан призор, прискочили су застрављеном оцу и деци, која су вриштала, брзо у помоћ, али — на жалост — било је прекасно, јер их је пламен већ био обузео. Отац онакав, какав је био, сав испржен, ипак је — у великој бризи за децу, која му је била прва — имао толико присебности да је пограбио млађе дете, малу Олгицу, те побегао с њоме из ватре, али тек што је то учинио, пао је у несвест од тешких опекотина. Друго дете, Емицу, ухватио је столар Роберт Кошар, који је први дотрчао на место страховите несреће, те ју је однео из ватре. Али, то није више била добра и мила Емица, већ комад печеног меса. Дотрчали су ватрогасци и котарски лечник др. Копорцих, те су јадног оца одвели на пола мртвог у његов стан, а децу у амбулаторијо оближње котарске болничке благајне, камо су дотрчали још лечници др. Ландр. и др. Фабианић, те здружени пружили прву помоћ тој сирочади После тога пренесена су деца у речку болницу, а затим и отац, који је хтео сваки час да устане, те је поименце звао своју јадну и несретну дечицу. Емица је умрла у болници исто вече у 10 сати, а Олгица сутра дан у јутро. Поглед на њихова унакажена мртва телашца је ужасан. Премда је и отац задобио тешких опекотина, лечници се надају, да ће га спасти.

Незгода Србина крилатића.

Познатог крилатића Србина Далматинца Беловучића, који у последње време стално живи у Француској, задесила је пре неколико дана незгода, која је могла бити кобна и по живот му. Догодило се изненада. Беловучић се таман почео дизати у ваздух на својој крилатици, кад пламен из мотора дохвати крила крилатици и за трен ока била је цела крилатица у пламену. Час је био заиста критичан, али то није ни мало збунило храброг Србина крилатића. Он се реши у час и скочи на земљу. Срећом крилатица је била још доста близу земљи и Беловучић је остао неповређен. Цела је справа изгорела.

Глад у Кинеској.

У јужној Кинеској влада страховита глад. Читаве породице умиру од глади. Људи продају жене и кћери, само да би дошли до хране. Услед оскудице у храни избио је и тифус и друге болести, које немилице тамане становништво.

Кратке вести.

— Румунски краљ и краљица ће јуна месеца у Еуксино-граду (код Варне на Црном Мору) посетити бугарску краљевску породицу.

— У околини Ређијо ди Калабрија близу Монастераса почели су откопавати стару варош Каолонију. Досад су откопали рушевине једног грчког храма.

— У пруском селу Сетенрадеу, код Лидингхаузена купао се тамошњи учитељ са својим ученицима у језерцету; наишли су на дубљак те се учитељ и 7 ученика удавили.

— У пештанској жупанији у општини Такшоњу родила је жена Августа Губовића четворке, три дечка и једну девојчицу. Мати је здрава, а два детета су умрла.

— У Теслићу (Босна) изгорела је велика пилана ондашњег дрварског деоничког друштва. Штета је преко по милиона круна. 200 радника је остало без зараде.

Новосадско варошко артеско лековито јодно купатило

данас у суботу 7. (20.) маја отвара свој сјајан парк уз концерат војне музике од 5—7 сати после подне, улазак бесплатан у вече од 8 часова 40 потура улазница. Побринуто је за добро пиће и кујну.

Славном уредништву „Заставе“ у Новом Саду.

На испад против мене у допису из Брестовца у 81 броју „Српства“ од 27. априла (10. маја) 1911. год. молим најучтивије, да у наредном броју изволите штампати ову изјаву — коју шаљем и „Српству“.

Изјава.

Долепотписани, као председавајући потпредседник и члан месног школског одбора, изјављујем: ни у једној седници, како црквеног тако и школ-

ског одбора, ни у опће предамном, није било ни спомена, да се приреди парастос Доситеју Обрадовићу.

У Брестовцу, 4. (17) маја 1911. год.

(М. П.) **Давид Бељански** с. р.
потпредседник црквене општине
и члан месног школског одбора.

Rauschenberger Gyula с. р.
Kosutyák Fábi с. р.

Услед горње изјаве позивам дотичног дописника, да ми се пуним именом јави у року од 8 дана, да би знао одлучити, шта ми ваља с њиме учинити. Ово за сад.

У Брестовцу 4. (17.) маја 1917. год.

Станко Протић,
парох.

Одговорни уредник: **Мита Клицин.**

ПРИПОСЛАНО.*)

На напис, који је изишао у часопису „Народ“ који у Сентомашу излази.

У ствари што нисам приликом ношења Врбице своју радњу затворијо.

Част ми је п. грађанству следеће до повољног знања ставити, на име у том магновењу када су дечица, поред моје радње са врбицом пролазила, толико је на тротуару налазећа се публика у мој дућан нагрнула да не само, да нисам бијо у стању дућан затворити, који сам увек из пијетета затварао него нисам могао од гунгуле ни до врата доћи.

Толико у хатар истине. Молећи п. п. да ме овом приликом извини јер као што се види из овог написа, није злонамера учињена.

С поштовањем
МАКСИМ КАУФМАН
трговац у Сентомашу.

637 1—1

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу. Пр. ур. „З.“.

НЕСТЛЕ ОВО

МЛЕЧНО БРАШНО

ДАВНО ОПРОБАНА ХРАНА ЗА ЗДРАВУ И БОЛЕСНУ ДЕЦУ КАО И ОНЕ ШТО БОЛУЈУ ОД ЖЕЛУДЦА; ПРЕДУПРЕЂУЈЕ И ОТКЛАЊА БЉУВАЊЕ С ПРОЛИВОМ ДИАРЕУ И КАТАР ЦРЕВА.

Добија се у свакој апотеци и дрогерији.

494 4—

ГОСПОЂИЦА

српском, немачком и мађарском језику, у писму и речи вична, може у мојој писарници као вежбеница место заузети.

Понуде ваља слати на

Weinfeld Fülöp József
Ujvidék

732 2 3

ИЗДАЈЕМ У ЗАКУП

(евентуално **и продајем** на вечито) **220 ЈУТАРА по 1600□ земље у Лежимирском хатару.**

Земља лежи уз зидани друм и у близини је паробродске и железничке станице.

Радна снага је јефтина а и комасација је у изгледу. За услове и цену обратити се

УРОШУ ВОЗАРОВИЋУ
у **Лежимир** п. Чалма (Срем).

745 1—3

МОЛОВ Сајдлички прашак

Само и ова кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис **A. Moll** носи.

МОЛО САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стома ненадмашимо средство, јер јачају стомак и успешно до ују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатура, пилула, горких вода и т. д. имаде првенство.

Цена је оригиналној боци 2 круне.

Фалсификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само права кад свака боца носи заштитну марку **A. Moll-a** и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛОВА
Францова ракија и со

је особито средство за мазање код сеотина, зглавкова и при навебу најбоље кућевно средство, јер успешно лечи мускуле и нерве.

Цена је пломб. ориг. флаши 2 круне.

Главно отправништво од апотекара

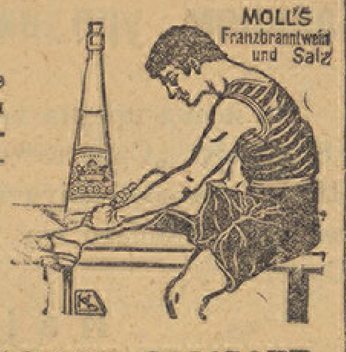

А. Мол, ц. и к. дворски лиферант
1. новембра: **Budapest, IV. Muzeum-körút 13.**
У стовариштима провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а.

407 52

80.000 сатова се шако-рећи поклања!

Преузимањем искључиве продаје ставља ме у положај, да за 3 круне дам особити ватром позлаћени Анкер Ремонтуар сат са позлаћеним или посребљеним циферблатом, који имаде добро 36 сати радећи строј, за који примам 3-годишњу гаранцију. Зато не пропуштајте ову згодну прилику, док још на стовариштy имаде, да за 3 круне набавите себи сат, 2 комада К 5·60, 3 комада К 8·40 шаље на повуку **H. SPINGARN,** Krakau № 175. У случају да се не допада, новац се враћа натраг, дакле нема ризике.

739 1—1

Помодна мануфактурна и кратке робе трговина
Д. М. Гроздића
У БЕЛОВАРУ

потребује једног вредног, марљивог **аузлог аранжера и продавца,** који су у бољим радњама сервирали. Рефлектанти нека своје понуде уз препис својих сведочаба као и фотографију пошаљу на горе означену фирму.

751 1—2

ПОТРЕБУЈЕМ
2 киршнерска помоћника

и то једног, који вичан свима киршнерским пословима, а једног који би се примио на своју одговорност коже чинити. Материјал сам дајем. По свршетку чињења такође може ступити у вериштат где посла има преко целе године.

Павле Филиповић
753 1-3 киршнер, **Рума** (Срем).

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем доб а чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесн сокови покварени, и који су ради своје младићке лакоми ености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну кост уништили. Сад је најпрече време, да ово грозн тање престане. Нево мора бити, који ће младиће олном животу добровољно, искрено и темељно поучити ког мора бити, коме могу људи своје тајне болести сл одно, без устезања и са поверењем поверити. Али није д та, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком с есном специјалисти лечнику обратити, који о полном жи воту може савете дати, те на евентуално већ постојећ болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести

Таког узвишеног позива и за то је опште познати заво др. Палоца, бившег болничког лечника, специјали те Budapest IV. Muzeum körút 13.), где уз највећу тајн може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашње ње о сполном животу, где се крв и телесни сокови болесни са очисте, живци ојачају, цела се система опрости од боести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед до ада чињеног и на толико хиљада болесника са успехо изведеног начина лечења у целој монархији једини без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељит брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његе ним специјалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне ране болести цеви за мокрење, бе ике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена слабљену људску снагу (импотенција), влатну жилу, боле с и крви, бвлести кожне, те све болести женске. За женске особна чекаоница и посебан улаз. Даљина није пре река лечењу. Ако ко ма из кога разлога особно не мож ћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити. Такои доковчаног лечења писма се знале или на захте враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима Лечење се врши и са Ерлиховим проналаском 606. У заводу говори се и кореспондира се српски. Прима се дне о од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 1 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, спе јалиста Budapest IV. Muzeum körút 13.

308 16—

BOURBON

је без бојадисаног и воденог отиска

МАСТИ,

НЕ СТВАРА ПЕПО И НЕ МАЗИ

— ЦИГАР-ПАПИР као и

зато је нешкодљив за пушење (Vergé Combustible).

ХИЗЊЕ могу се добити на фабричном стоваришту у свакој главној трафици.

1659 38—100

Г. г. члановима књижевног оделења Матице Српске.

Према правилима за избор чланова књижевног оделења и почасних чланова Матице Српске умољавају се г. г. чланови књижевног оделења, да до 18. (31.) маја о. г. изволе поднети своје писмене предлоге за кандидате ради избора чланова књижевног оделења и почасних чланова.

У Новом Саду 1. (14.) маја 1911.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

749 1 1

Одликована у Лондону 1908. са златном медаљом.

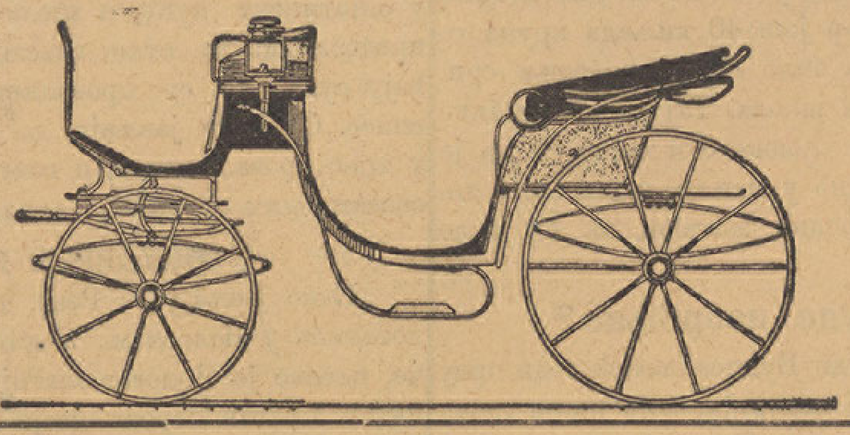

Извоз готових кола за све балканске државе.

Прва јужноугарска фабрика кола

Матије Рајха и Карла Лебхерца

НОВИ САД (на лиману у близини железничке станице).

Највеће стовариште најразноврснијих и најмодернијих кола од најједноставнијих до најелегантнијих израда по најјефтинијим ценама. Признати солидан фабрикат. — Илустроване ценовнике бадава и франко. Стара кола се најбрижљивије преоправљају или се по жељи примају у промену.

488 7—30

ПОЗИВ
на
редовну главну скупштину
Српске Земљорадничке Задруге
У БЕГЕЧУ

(удружење са неограниченом одговорношћу)
која ће се одржати дана 28. маја 1911. у 2 сата после подне у стану задружном, а са овим

дневним редом:

1. Избор перовође и 2 члана за оверовљење записника.
2. Извештај управног одбора о раду у години 1910.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Одобрење биланса и давање разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Избор надзорног одбора.
6. Задужење задруге.
7. Избор заступника за главну скупштину савеза.

У Бегечу, дана 18. маја 1911.

746 1—1 Председник:

Светозар Настић с. р.

Лицитација.

Црквени одбор српске црквене општине новосадске у својој седници од 4. (17.(маја о. г. решио је, да у смислу скуштинског закључка распише стечај и одржи усмену лицитацију ради набавке 3 спољних и 3 унутрашњих врата за св. алмашку цркву.

Спољашња врата биће као што су и садања, а унутрашња (Spielthür) као она у св. Успенској цркви. Сва врата морају бити од тврда дрвета.

Лицитираће се усмено, а лицитација ће се одржати у четвртак 12. (25.) маја о. г. у 3 сата по подне у општинској писарници. Сваки лицитант има сам начинити и предрачун.

Српска православна црквено-школска општина новосадска.

Паја Ћурчић с. р. книговођа — **Милан Ћирић** с. р. председник

748 1—2

Лицитација.

Црквени одбор српске православне црквене општине новосадске решио је у својој седници од 4. (17.) маја о. г. да позове све оне власнике кућних земљишта у варошком крају Салајци, чија су земљишта и мања од 1200□ хвати, колико је одређено за земљиште школа, које ће се подићи у Салајци, да поднесу своје понуде уз тачно одређену количину свога земљишта и тачно одређену цену, коју траже.

Са оним власницима, чија земљишта било сама за себе, било спојена са суседним земљиштем, обухваћају тилики простор, кокики је довољан за саму зграду и школско двориште (без учитељских вртова), одржаће се усмена лицитација на мањак (лицитираче се по □ хвату) у недељу 15. (28.) маја о г. у 3 сата после подне у општинској писарници ове црквене општине.

Паја Ћурчић, книговођа. — **Милан Ћирић,** председник.

747 1—2

CLIMAX
за сирово уље мотори, локомобили
и
бензин вршаће гарнитуре

Потпуна творничка гаранција!

Пре одправљења сваки мотор влашћу стрручно прегледан.

Са одличних страна признателне изјаве.
Предрачуне бадава. 256 10—19

BACHRICH & Co.
моторне фабрике филијала
Budapest, Szabadság-ter 17. (Börsenpalais)

АДВОКАТСКА КАНЦЕЛАРИЈА
Др. Н. РАДИВОЈЕВИЋА
(кр. велики жупан изв. сл.)
Загреб. Јелачић трг 2.

692 2—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС

Српска прав. црквена општина у Ченеју одржаће ради зидања своје црквене зграде (у којој ће се сместити овом. српска нар. основ. школа) са предрачуњеном свотом од 20511 кр. 75 пот. за зидарске, тесачке, лимарске, покриварске, столарске, браварске, мазачке и стакларске радње, ов. год. маја 12.|25. пре подне у 11 часова писмену понудбену (оферталну) дражбу на мањак.

План, прорачун и нацрт уговора могу се видети код председништва ченејске срп. прав. црквен. општине.

Од предрачуњене своте има са 10% у име јамчевине положити.

Управа поменуте црквене општине задржава себи право, да од свих понуда — без обзира на понуђену своту — бира себи подузимача, евентуално пак, да не прими ни једну понуду.

у Ченеју (Торонтал ж.) 1.|14. маја 1911. г.

Перовођа, **Хранислав Влајнић.** — Председник, **Жива Јаношев.**

729 1—1

КУЋА
НА ПРОДАЈУ.

Своју кућу у Старом Врбасу на најживљем прометном месту, снабдевеном са правом точења пића у којој постоји: локал за трговину, гостионица и депо, по цара ракије, напуњена леденица као и све остале нужредне потребне просторије, **продајем,** по врло повољним условима, а евентуално дајем и под кирију. Поближе на власника

Натана Шосбергера у Сентомаш.

744 1—3

---

500 круна плаћам онме, кога заболе зуб или кое смрди из устију након трајне употребе Бартилинове воде за зубе. Цијена је бочици 80 филира (поштарина посебно 9) фил.

Bartilla-Winkler, Wien, 19./I. Sommergasse 1.
Добива се у свима лекарницама.
У Новом Саду: код **Б. К. Грозингера** Фрање Јосифа трг.
Захтјевајте свагдје, изрично **Бартилину** воду за зубе. При јаве о потворењу награђујем.
У мјеста гдје се она не може да добије, шаљем 7 бочица за К 5·8) просто од поштарине. 80 17—

DARUVAR

КУПАТИЛО — **СТАНИЦА ЈУЖНЕ :: ЖЕЛЕЗНИЦЕ ::**

Жељезно- и блатно 34—45° С.
Фанго, са ладном водом сјајно
бодно лежећи начин лечења
Угљене киселине, ваздуха
и сунчано лечилиште.

Умерене цене. — Проспекти на захтев шаљу се бадава. 539 4—16

Управа купатила ДАРУВАР, Славонија.

У пажњу родитељима!
ЈЕФТИН КОНВИКТ
у Великом Бечкереку.

У завод за васпитање дечака (конвикт) уз грађанску и вишу трговачку школу, који стоји под заштитом м. просветног друштва за торонталску жупанију **почиње уписивање од 1. маја.** Професорски надзор, здрава храна, врло лепа сопствена зграда. Месечно се плаћа за издржавање 36 круна, а уписнина за целу годину 40 круна. Опширнија извешћа даје: **Edős Béla,** tanár, Nagybecskerek 627 1—

КАРЛСБАД
„ДОМ БРАЗИЛИЕН"

препоручује поштованим посетиоцима Карлсбада угодне

СТАНОВЕ

потпуно **модерно намештено** у близини вода **и кост се у кући може добити.**

ЦЕНА УМЕРЕНА. — МОЛИ ЗА ПОСЕТУ

МАРИЈА ПЕТКОВИЋ.

Адреса: Haus **„Brasilien" Parkstrasse.**

717 2—5

Вашарска објава.
Овогодишњи темишварски духовски вашар

одржаће се почев од 1. па укључно до 15. јуна по римском.

У Темишвару, 16. маја 1911.

Beé Ferencz
варошки вел. капетан.

НАПОМЕНА.

На овај вашар није дозвољено дотеривање папкара и то; свиња, говеда и оваца. На против вашар са банатским коњима, као и са воћем, пољопривредни, трговински и занатлиски — одржаће се. 743 1—2

ОГЛАС.
На салашу
манастира Шишатовца

има сложених хватова мешовитог дрвета и то: цепаница 48·5 хв. пригала 35·5 хв. и 12 хвати за коље, а у шумској сечи

манастира Хопова

на лицу места има 15·5 хв. цепаница, 18 хв. пригала, око 58 прост. метара огранака и 1300 комада фашина за продају. Сваки онај, који дрва жели купити, нека пошаље на срп. нар. црквен. шумарство у Карловцима своју писмену понуду са 20% пишманлука од понуђене своте најдуже до 15-ог јунија 1911. Понуда се може ставити и на мање хвати; поближи услови могу се сазнати у писарници код потписаног а плаћаће се по фактички примљеним хватовима са 10 cm. на сасушење.

2 3 3 **срп. нар. црквен. шумар.**

Заштитна марка „ЛЕНГЕР"
LINIMENT CAPSICI COMP.,
замена за
Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и назеб употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мане вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер" и фирмом **Richter.** — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. Главно стоваришће код: **Јосифа пл. Тереке,** апотекара у **Будимпешти; Влада Југовић,** Pharmacija Salvator Stayar Ungarn. 1379 30 4

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen" in Prag, Elisabetstrasse №. 5. neu.

Број 5355/г. Р. 122—11.

Оглас.

Кр. котарски суд у Илоку даје на знање Милошу Савић из Черевића, као властнику кат. чест. број 1637, Петру Грчићу малом из Черевића, као власнику кат. чест. 1634 и 1632, Ђоки Марункић из Черевића, као властнику кат. чест. 1631, Младену Кракановићу из Черевића, као властнику кат. чест. 1597|2, 1557|2, 1562, 1518, Еви Тадић из Черевића, као властници кат. чест. 1594, Јеремић Мики право Михајла из Черевића, као властнику кат. чест. 1563|1, 1430|3, Сави Еремић из Черевића, као властнику кат. чест. 1561|1, Тими Еремић из Черевића, као властнику кат. чест. 1561|2, 1438, 1338 2 Паји Еремић из Черевића, као властнику кат. чест. 1554, 1547, 1527, Јови Јосимовић из Черевића, као властнику кат. чест. број 1555, Јовану Аврамовић из Черевића, као властнику кат. чест. 1545, Гаври Аврамовићу из Черевића као властнику кат. чест 1532, 1531, 1530, 1526, Јовану Костић из Черевића, као властнику кат. чест. 1437, Душану Еремић из Черевића, као властнику кат. чест 1430|2 Младену Еремић из Черевића, као властнику кат. чест. 1430|1, Младену Јосимовић из Черевића, као властнику кат. чест. 1421, Јовану Јосимовићу из Черевића, као властнику к. ч. 1422, Ђоки Савић из Черевића, као властнику к. ч. 1389, Митру Кузманов из Черевића, као властнику к. ч. 1371, Митру Јовану, Емилији, Кати, Ани, Ђоки, Софији, Николи и Марији Кузманов из Черевића, као властнику к. ч. 1369, Марији Шашић из Черевића, као властници к. ч. 1344|1, Ани, Ђоки, Софији, Николи и Марији млдб. Драгић из Черевића, по тутору Митру Кузманов као властником к. чест. 1345, Кузману Савић из Черевића, као властником к. чест. 1319, 1320, 1321|1, Младену Савић из Черевића као властником кат. чест. 1321|2, 1338|1, Максиму Кузманов из Черевића, као властнику кат. чест. 1309, Софији Костић удовој Максимовић из Черевића као властници к. ч. 1307, 1031|2, Јовану Кузмановић из Черевића, као властнику к чест. 1311, Кузману Тешић, Младену Миодраговић из Черевића, као властником к. ч. 1310, Кристини Чавић удатој Рантровић из Черевића, као властници кат. чест. 1306, Сави и Перси Еремић, Черевић као властници кат. чест. 1306, 1269, 1249|1, Марији удовој Гиги, Милану, Анки, млдб. Николић, као властником к. чест. т. б. 1031|1, у хатару Черевић, по туторству Марији уд. Николић и Љубомиру Павловић, да је висока кр. земаљска влада, одјел за унутарње послове у Загребу, ријешењем својим од 2. вељаче 1909. број 59503|909. дозволила грофу Рудолфу Котеку, властелину черевићком у сврху изградње шумске жељезнице у хатару Черевић—Баноштар, право на извластбу оних честица, које су потребне за изградњу ове индустријалне жељезнице.

Надаље, даје се на знање, да је кр. жупанијска област у Вуковару одлуком својом од 2. рујна 1910. број 23696. дозволила извластбени основ како ју је извластбитељ предложио.

Према тому се у смислу устонове §. 46. зак. чл. XLI. — 1881. одређује започетак одштетног поступка т. ј. за покушај пријатељске нагоде евентуално за именовање вјештачких процијенитеља рочиште у уреду опћинског поглаварства у Черевићу на **дан 30. свибња 1911. у 8 сати до подне** на које се горе п менути позивају предстати под претњом законских посљедица.

Подједно се саопћује, да изостанак интересената непријечи изречење мериторне одлуке а одштети због тога што је особна посебна убавјест изостала од расправе неима мјеста оправдању.

Кр котарски суд

Илок, дна 8. свибња 1911.

716 1—3 **Кр. кот. судац у з.**

(Потпис нечитак).

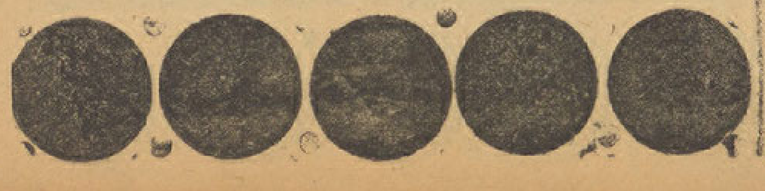

Шпецерајска и деликатесна трговина

Гедеона Савића

у Вршцу (Magistratsgebeude)

потребује једног ПОМОЋНИКА, доброг детајлисту; првенство има оферат са фотографијом. 637 3—3

Ad. бр. М. Г. ex 1911.

ОГЛАС.

Потписана управа има на продају око 200 хектолитара доброг (новог и старог) белог и фуксет вина.

Поближа извешћа у погледу цене и др. дају се сваки дан у канцеларији манастирске управе.

Управа Манастира Грлешета.

666 5—6

ПОМОЋНИКА.

За нашу мешовиту трговину потребујемо ваљаног помоћника, који је у српском, немачком и мађарском језику потпуно вичан. Ступити би могао одмах или 1. јуна. Оферте са захтевом фикс плате ваља управити на

Fränkel Sámuel és Fiai

713 3—3 Бачка (Бачка.)

ПРЕДАЈА ГОСТИОНИЦЕ.

Своју гостионичарску радњу од млого година постојећу на добром и прометном месту у **Земуну „код три Арапина“ предајем са свим потребним стварима** за гостионицу одмах. За цену и услове ваља се обратити сопственику

Петар Грмуша

700 3—3 Земун

РОГАТАЧКИ

Темпел извор. Угличном киселином богато диететско столно пиће. Дјелује поспјешујући пробаву и измјену твари.

Стирма високо концентровани медицинални извор, индициран код: крон. катара стомака, тврде столице, Бригтхове болести бубрега, тумора слезена, отврде јетара, жутице, болести измјене твари, катара дисалних органа.

Донати садржином најбогатији лековити извор своје врсти од најинтензивнијег дјеловања. Главне индикације: крон. превни катар, обстипација, жучни камен, деблање, костобола, Диабетес.

Најјачи, наравни извор магнезиј-глауберове соли.

Велико стовариште за Мађарску: Hoffmann József, Budaqest V. Báthory utca 8.

353 5

Шта-а а! Огац је дозволио! Увери се Jakobi-еве АНТИКОТИН цигаретле у дрвеним кутијама!

Пазите! Само са ознаком „Јакоби“ су праве! Свака дрвена кутија оригиналну слику приказује. 145 16—52

Мушонгово купатило — Бузијаш

Бузијашка „Феникс“ минерална вода

показала се за изврсно лековито средство за болести бубрега и бешике, за кроничне катаре, бубрежне карличине, код стварања песка и камена у мокраћи и код катаричних болести органа за дисање. — Лекарски препоручено. 130 20 -

Главно стовариште у **Новом Саду** код фирме **Емериха Дицгена**.

ТРАЖИ ПОЗНАНСТВА

ЖЕНИДБЕ РАДИ

Трговац удов. без деце 38 год. стар православне вере ванредно солидан марљив, посједује имања **40.000 круна годишњи приход 7.000 круна налази се у већој вароши.** А ради помањкања познанства желиоби се упознати свим путем са једном солидном и озбиљном удовицом без деце или једном стријом девојком од 28 до 36 год, **која има мираза 20 до 30.000 круна у готовом или некретнинама.**

Само на озбиљна писма одговарам са потпуним потписом и приложеном фотографијом те молим иста слати на администрацију овога листа под шифром **„марљив трговац“. Дискреција зајамчена** ако ми партија конвенира нешкоди ако је и са једним дететом.

553 5—5

АКО СТЕ ВОЉНИ

ЕКОНОМО ШТЕДЉИВУ

ТРАЈНУ И СИГУРНУ

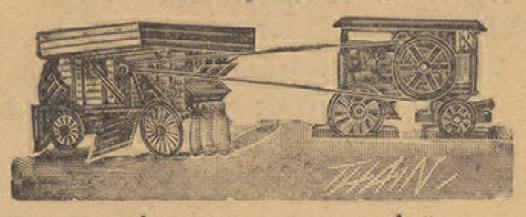

Моторну вршаћу гарнитуру за јефтину **цену** и под повољним, за отплату роковима уз **потпуну гаранцију** набавити, онда се обратите на фирму

SZÜCS ÖDÖN

Budapest, Nagymező utcza 6 .

Ценовници као и предрачун на захтев шаљу се франко бадава. 331 16—20

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1626 24—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре 8 провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала, прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

Мануфактурна трговина

МИХАЈЛА ПОПОВИЋА

у Чакову

потребује старијег помоћника који румунски и немачки потпуно говори. 669 3—3

Посетиоцима Каменице!

Овим стављамо п. п. до повољног знања, да смо преузели

ГОСТИОНИЦУ РИПАРИЈУ

коју смо модерно изнова наместили, нарочито скрећемо пажњу п. п. на својих 10 лепо и чисто намештених соба, које издајемо месечно поштованим посетиоцима Каменице.

Даље препоручујемо своју припознато добру кујну, исто тако снабдели смо се и са добрим пићем, са чистим сремским и далматинским вином, и прве врсте штајнбрушким пивом. Примамо у кост и дајемо и ван куће абонама.

Сваке недеље и празника

КОНЦЕРАТ.

Препоручујући се пажњи штованих посетиоца, молећи за што обилатију посету. А ми ћемо са своје стране чинити све могуће да се исте достојни покажемо.

С поштовањем

65 4—8 **Пера Пирошки и Син.**

Шап и устобоља!

Бесне широм целе земље и пустоше хиљадама већ и онако сниженог броја стоке код нас, бацајући у бригу наше земљоradнике, а остала публика сваким даном све више се тужи на скупоћу меса, млека и осталих животних намирница, услед чега сваким даном стање постаје све несношљивије, нарочито ако земљорадници за времена том злу не стану на пут десинфикацијом и обескужавањем штала, јер само темељним и racionalним обескужавањем може се том злу на пут стати

Обескужавање штала врши се најједноставније и најјефиније на свету употребом **сиров лисоформ**, којег треба 3 килограма у 100 литри речне или кишне воде растворати и са том течношћу ваља све шталске ствари добро опрати, такођер и све судове, у којима се млеко прихваћа, па били они лимени или дрвени, ваља их добром том течношћу изрибати

Штале треба са 3% **сиров лисоформ** у кречу растворeним окречити. Њушку и губицу стоци ваља са једнопроцентним растворeном течношћу **лисоформа**, а ране и ожиљке, као и пукотине на папцима са двопроцентном исте течности намазати.

Сиров лисоформ је међу постојећим раскужавајућим средствима најпоузданије, најјевтиније и најиздашније, и сем тога није отровно, јер њиме може најнеискусније лице слободно руковати без икакве опасности. Покрај тога лисаформ нема оног непријатног задаја, и зато је његова употреба много пријатнија од осталих те врсте средстава, која својим вањом потсећају на разне болештине и заразе, као на пример: карбол и креолин

Дакле не само заражене штале, него и здраве ваља обескужавати, јер само тако поступајући, моћи ће се са успехом тој по стоку опасној зарази на пут стати.

Ко само једаред **сиров лисоформ** опроба, тај ће га увек употребљавати.

Питајте марвеног лекара.

Цена је Lysoforma:

Канта од 2½ киле 6 10 К. Канта К 20
Канта од 4½ киле 10 25 К. Канта К 47

Лисоформ и **сиров лисоформ** добија се у свима дрогеријама и апотекама у земљи.

За стоку може се упоуребити и јефтинији, а за људе треба узимати скупљи, ер је тај пречишћенији.

Dr. Keleti & Murányi

352 7—10 lučbeni tvornica, Ujpest

ПРВА СРПСКА ЛИВНИЦА МЕТАЛА

Данила Недучина у Новом Саду

Темеринска улица број 15.

израђује свековрсне **делове за парне машине.** — Нарочито **препоручујем гостионичарима сопствен проналазак пивских апарата а лађење пива,** који се не састоји из смотаних цеви него је **ливен цинен казан,** који је једноставан, а врло погодан да се на лак начин може испирати, а може да ради са угљеном киселином или пумпом.

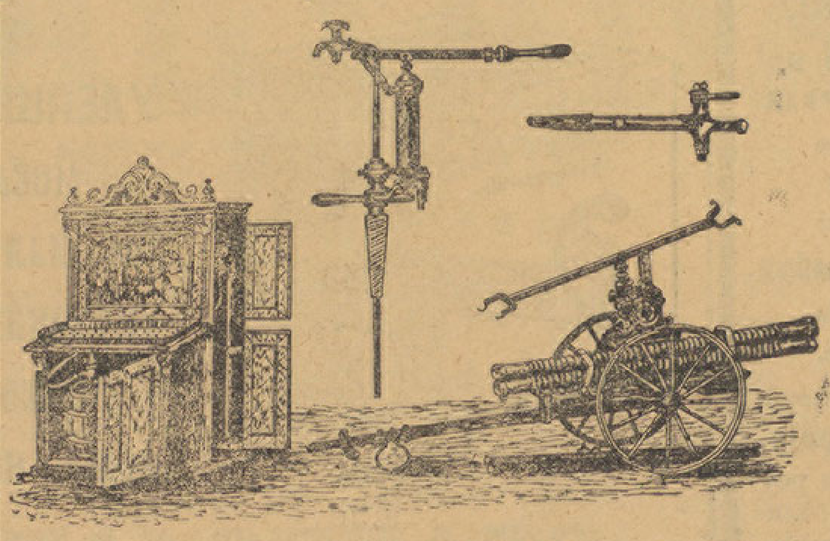

Даље примам све преоправке за ватрогасне шприце, као и све у ову струку спадајуће послове.

КУПУЈЕ ПО НАЈВИШОЈ ЦЕНИ СТАРИ БАКАР, ЦИН, ОЛОВО ИТД.

Моја радионица је удешена разним машинеријама, које електрична струја покреће.

Потребујем два шегрта.

659 5—6

„КРОАЦИЈА"

ОСИГУРАВАЈУЋА ЗАДРУГА У ЗАГРЕБУ

утемељена године 1884.

ЦЕНТРАЛА: Загреб. у властитој палачи. угао Маровоте и Прерадовићеве улице.

подружнице и главна заступства:

Осијек, Ријека, Сарајево, Трст, Нови Сад и Љубљана.

Ова задруга стоји под окриљем општине сл. и кр. главног града Загреба те прима уз повољне увјете слиједеће врсти осигурања:

I. На људски живот: 1. Осигурања главница за случај доживљаја и смрти. 2. Осигурања мираза. 3. Осигурања животних рента.

II. ПРОТИВ ШТЕТЕ ОД ПОЖАРА: 1. Осигурања зграда (кућа, господарски зграда, (творница). 2. Осигурања покретнина (покућства, дућанске робе, господарских стројева, блага и т. д.). 3. Осигурања пољских плодина (жита, сијена и т д.

III. Против штета од туче. IV. Стаклених плоча против разлупања. V Против незгода сваке врсте и законске дужности јамства, VI. Против провалне крађе. VII Против водоводне штете

Задружна имовина у свим одјелима износи	К 2,116.216.86
Од тога темељна главница	К 800.000·—
Годишњи приход премије с пристојбама	К 1,117.856·03
Исплаћене одштете	К 3,923.163·48

140 8—

СТЕФАНОВИЋЕВА КАВА

63 19—

НОВОПРЕУРЕЂЕНА СТАКЛАРСКА ТРГОВИНА

ЛУДВИКА ВУРСТА НАСЉЕДНИКА ФИЛИПА АЛМОСЛИНО

У НОВОМ САДУ, у дунавској улици бр. 32.

препоручује п. н. грађанству Н. Сада и околице **своје ново, добро сортирано стовариште**

СТАКЛАРСКО ПОРЦУЛАНСКЕ РОБЕ

као **најновијих и најмодернијих лампи, сервиза — за ручавање, — за кафу, за умивање и разних других лепих порцуланских ствари и посуђа. Огромни избор у кина-сребрним н алпаку есцајга** (бештеку) и другим разним лепим **стварима од кина среба и теракоте** згодне за поклоне.

За сватове и свечаре највећи избор посуђа. За препродавце и кафеције, којима ће се продавати по сниженој цени на велико, ванредно је добро сортирана радња у стакленим и порцуланским стварима. **За столаре и подузимаче** највећи избор белгијског и обичног стакла за прозоре — у добром квалитету.

Цене су строго утврђене — али зато **јефтиније него игде,** те је у интересу самих поштованих купаца, да при по[illegible] своју потребу подмире, прегледе моје огромно ново сортирано стовариште.

682 3—6

Јединствено у својој врсти

РУСАНДА

лековито блатно купатило,

које превазилази сва купатила те врсте, па чак и међународна купатила.

Жељезничка пошта и брзојавна станица: **Меленце**, жупа торонтална јужна Угарска.

Отворено је од 15. маја до 15. септембра.

Имаде два модерно намештена хотела са 74 лепе и чисте собе.

Лекари стручни ауторитети у купатилу ординирају.

Препоручује се за **гихт**, кроничан реуматизам у зглавковима, скрофуле у свим облицима, кожне болести, које иначе све шмиркуле сузбијају, **Psorlasis**, **Prurigo**, крволипње код женских, као и против живчаних и кошчаних болести.

Лечи сигурно са успехом, и застарели Lues. Ванредна мађарска кујна, права и чиста вина, салон за читање са гласовиром, билијар, куглана, велики цветни парк, са дебелом ладовином и клупама за одмарање. 560 4—7

Дневно музични концерат.

Проспекти на захтев шаљу се бадава.

Грађевинарски и инжињерски биро

БРАЋЕ МАТИЋА

инжињера и градитеља

У НОВОМ САДУ

Верешмартијева улица број 12.

Примамо израду скица и нацрта приближних и детаљних прорачуна за градњу сваковрсних зграда (кућа за становање, школа, цркава и т. д), те за преоправку старих Израђујемо приближне и детаљне пројекте за градска инжињерска уређења, као: регулаторне основе, канализације, водоводе итд.

Подузимамо извођење свих горњих послова. Пројекте за градњу, које смо подузели, израђујемо бесплатно, иначе наплаћујемо их по ценама удружења мађарских инжињера и архитеката или по погодби.

514 5—12

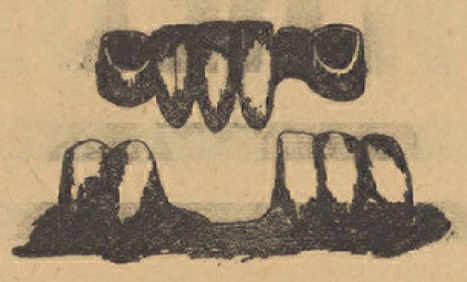

Зубни лечник

Др. Лоранд (Леви)

препоручује свој **новоуређени и са електричном струјом** удешени

зубарско-лечнички и технички завод

у којем се **све врсте зуба, са и без неп чане плоче у злату — прави.** Све операције се врше **без бола.** Врло умерена цена а и на отплату. Стан: у главној улици у **Виникле овој пивари у Новом Саду.**

NB. Молим да добро пазите на моју фирму да у место код мене не доспете код кога, који у опште и није зубарски доктор (лечник) — иако се зубарским пословима бави. 546 6—10

„ДЕСАНКА КРЕМ"

НАЈИДЕАЛНИЈЕ УЛЕПШАВАЈУЋЕ СРЕДСТВО НА СВЕТУ!

После крема употреба пудера сасвим је излишна. Може се добити у свима апотекама, дрогуеријама, парфимеријама и у већим помодним радњама. У ком месту нема, нека поруче код апотекара

СТАНИСЛАВА ПОПОВИЋА

у NAGYTEREMIA (Torontál m)

Најмању поручбину тачно и брзо извршујем са поштанским пошиљкама. Код 3 комада шаљем франко. Цена 1 круна. 43 2—

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА

У НОВОМ САДУ

ГРОСА И КРАУСА

код „ТИГРА", телефон број 24.

ВЕЛИКИ ИЗБОР: намештаја за спаваће собе, трпезарије, салоне, господске собе, намештај за канцеларије и хотеле, и од бакра и гвожђа шиваће

МАШИНЕ

стоњаци, простирачи за под, столове и кревете, завесе од плиша, платна и чипака, сваковрсно **ПЛАТНО**, чоха и конфекција за господу и госпође џепних **САТОВА** од злата, сребра, тула и никла

и т. д. и т. д 1780 21—100

1896. на будимпештанској миленијској изложби са великом медајлом одликована

ТВОРНИЦА ТОРОЊСКИХ САТОВА И ЛИВНИЦА ЗВОНА

Д. Ђ. ПАНТЕЛИЋА у Земуну

1854. ОСНОВАНА 1854.

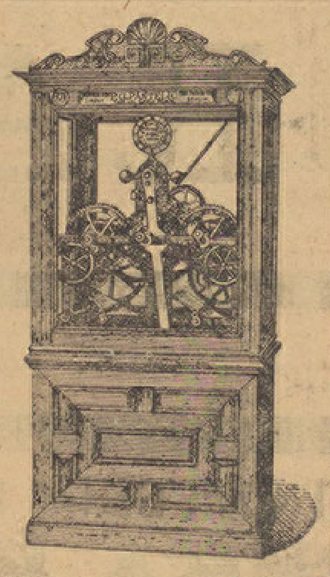

израђује торињске сатове најновијег модерног сопственог система, са слободном кретајућом шеталицом, и штифтенганг са челичним једеком (Drahtseil).

Лије нова и прелива стара звона по најновијем систему хармонично удешена, са гвозденом покретном круном. Израђује козе за звона од кованог гвожђа.

Под таранцијом за тачну и солидну израду.

1900. посетио Париску Светску изложбу ради проучавања исте струке

Мањим општинама даје уз отплату на више година. 1470 27—

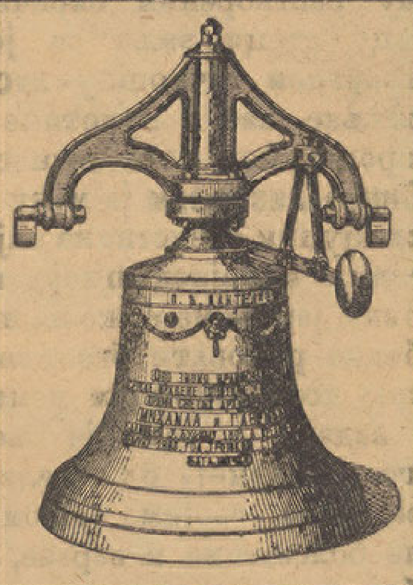

Од прашка зготовљена лимонада.

Један омот 6 потура. — Кутија са 12 мањих омота годно за џеп носити 80 потура **За излете, шпортове** као и **вежбе** је одлично а многи хвале да

ма у каквој води растопљено, даје ванредну лимонаду.

Главно стовариште за Нови Сад код: **браће Вагнера,**

Зготовљава: **KERTÉZ ERNŐ**, апотекар

527 50—50 фабрика кристал-лимонаде **Szabadka**

Даље се може добити код:

Либмана и Тотовића
Саму Розенблут
Оскара Клајна
Петровића и Поповића

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.